

מטעמי תורת זילים

פרשת יתרו – מעלת מאכלי עונג שבת קודש

נאמר בתורה על השבת "זכור את יום השבת לקדשו: ששית ימים תעבד ועשית כל מלאכתך: ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ועמיתך וגרך אשר בשעריך: כי ששית ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וַיִּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשֵׁהוּ" (שמות כ, ח-יא). ולמדו רבותינו שיש מצוה לענג את השבת במאכלים טובים ומשובחים שנאמר "אם תשיב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יהוה מקבד וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר: אז ותענג על יהוה והרפתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי יהוה דבר" (ישעיה נח, יג-יד) (ראה גמ' שבת דף קיח ע"ב).

ויש להתבונן, מדוע הקב"ה חפץ שעם ישראל יענגו את השבת במאכלים טובים ומשובחים? ומה זוכה מי שמענג בזה את שבת קודש?

השבת היא כנגד העולם הבא לכן מענגים אותה במאכלים ערבים

מצוה על האדם להתענג בשבת שנאמר "וקראת לשבת ענג" (ישעיה נח, יג) כי סוד השבת הוא דמיון לעולם הבא הנקרא גם 'יום שכולו שבת', אשר שם נמצא התענוג הצפון לצדיקים. וכמו שעתידין הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים בבשר ודגים ויין המשומר שכולם מששת ימי בראשית, כך יש לכל ישראל להתענג נפשם בבשר ודגים ויין כדי שיהיה עונג שבת זה 'מעין עולם הבא'. וצריך האדם לעשות כל מה שיוכל כדי שיתענג נפשו בכל מיני עונג כדי להידמות ל'עולם הבא' (מטה משה' לר' משה מפרמישלא חלק רביעי עמוד העבודה אות תד ד"ה עונג שבת). וכך השבת גם נקראת 'מעין עולם הבא' (ספר הלוקוטים' חלק א' והרמ"ד וואלי תלמידי חבר לרמח"ל דף רכא בחלק ענין הקליפה והפרי שיש בכל חלקי העולם) והאור המתגלה בה הוא האור שיהיה אחרי תחיית המתים בעולם הבא, אלא שהמנוחה והתענוג שמרגישים כעת בשבת הוא רק 'אחד מששים' מהתענוג הנפלא העתידי, כי אי אפשר להשיג יותר מזה מפני הגשמיות כאשר הנשמה מלובשת בגוף החומרי הזה. אבל אחרי שתפשיט הנשמה את הלבוש העכור ותלבש גוף מתוקן, אז היא תשיג את עידון העולם הבא בשלימות (דרך חכמה' למהר"ל פוחוביצר נתיב ה' נתיבי השבת דף סז ע"ב ד"ה בזה תבין גם) (להרחבה על השבת שהיא מעין עולם הבא ראה אחד ממאמריו לפרשת האזינו – 'עונג חיי העולם הבא').

צריך להשתדל לענג את השבתות (ראשית חכמה' בחלק הנקרא 'אור עולם' פרק ח ד"ה בכבוד שבתות ויום טוב) במאכל ומשתה (דרך פקודי' למהרצ"א מדינוב מצוות עשה לקדש את השבת בדברים' אות ה) ותיבול המאכלים במיני תבלין וכדומה (מטה משה' לר' משה מפרמישלא חלק רביעי עמוד העבודה אות תד ד"ה וולת זה כל). וכל מה שמרבה בהוצאות שבת הרי זה משובח (דרך פקודי' למהרצ"א מדינוב מצוות עשה לקדש את השבת בדברים' אות ה). לכן כאשר מוציא הוצאות לסעודת שבת יוציא אותן כאשר הוא רעב שעל ידי כן תרבה ההוצאה, כי אדם רעב נראה לו שלא ישבע ומרבה לקנות. ויוציא ההוצאה בשמחה רבה (ישבט מוסר' לר' אליהו הכהן האיתמרי פרק טז ד"ה בני הוי זהיר) ואף ישכים לכך (ראשית חכמה' בחלק הנקרא 'אור עולם' פרק ח ד"ה בכבוד שבתות ויום טוב) (ישבט מוסר' לר' אליהו הכהן האיתמרי פרק טז ד"ה בני הוי זהיר). ואף אם הוא עני ייחסר ממזונותיו כל ימות השבוע וישמור להוצאות שבת כפי כוחו והשגת ידו (ראשית חכמה' לר' אליהו די וידאש בחלק הנקרא 'אור עולם' פרק ח ד"ה בכבוד שבתות ויום טוב). וראה 'סדר היום' לר' משה בן מכיר דף מא בחלק 'הכנת יום השישי לכבוד שבת' ד"ה יולא יאמר אדם שמכל מקום עני לא יטריח במה שאין לו בידו ויכול להוסיף דבר על מה שדרכו לאכול ביום חול, וכיון ששינה ייחשב לו לכבוד עונג שבת).

וצריך לענג את השבת וכל מיני תענוגים, בדבש וחלב וכדומה ובכל מיני מתיקה. ולכן נרמזה השבת בתיבות "דבש וְחֶלֶב" שבפסוק "נפת תטפנה שפתותיך פלה דבש וְחֶלֶב תחת לשונך" (שיר השירים ד, יא) כי סופי תיבות "פלה דבש וְחֶלֶב תחת" יוצא 'השבת' (ענין העדה' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' על שיר השירים בפסוק 'נפת תטפנה' ד"ה נפת). וכן נרמזה בפסוק "וְאָרְדָּה לְהַצִּילוֹ מִיַּד מְצָרִים וְלְהַעֲלֵתוֹ מִן הָאֶרֶץ הַהוּא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדָבָשׁ" (שמות ג, ח) כי סופי התיבות "זבֹת חֶלֶב וְדָבָשׁ" יוצא 'שבת' ללמד שצריך לענג את יום השבת ולאכול בו מעדנים. והתיבה 'שבת' נרמזה בפסוק למפרע, כלומר מהסוף להתחלה, לפי שעדיין לא ניתן לישראל ענין זה בשעה שהיו במצרים (שפתי כהן על התורה' פרשת שמות בחלק הרמזים ד"ה זבת חלב ודבש). וצריך שהגוף ייהנה בכל שלושת הסעודות של שבת (זיקוקין דנורא ובעורין דאשא' לר' שמואל הידא על תנא דבי אליהו רבא פרק ב ד"ה מזומר שיר ליום השבת), ויכוון האדם לענג את השבת דווקא (מדבר קדמות' להחיד"א מערכת סמך א ו' ד"ה סעודות) ובזה מקיים מצות "וקראת לשבת ענג" (ישעיה נח, יג) (ראשית חכמה' לר' אליהו די וידאש שער הקדושה פרק טז ד"ה והנראה לנו כפי), שמחמתה אמר הקב"ה "מתנה טובה יש לי בבית גזני ושבת שמה" (ראה גמ' שבת דף י ע"ב, גמ' ביצה דף טז ע"א) (ארץ החיים' לר' אברהם חיים הכהן על תהלים מזומר לו, ד).

לכן חייב כל אדם לכבד את יום השבת בשלוש סעודות ולענגו בכל מיני עונג ובכל מיני פירות (יצרור המור' פרשת בראשית פרק ב ד"ה וכנגד אלו השלוש סעודות), שהוא יום של שמחה גדולה לבורא יתברך, ורצונו שכל בני היכלו והמקורבים אליו יהיו מתענגים בתענוגים לעדן עצמם בתפנוקי מעדנים ושתות יינות מבושמים, ויהיו ששים ושמחים ברוב חדוה ונחת ביום שמחתו (יסידורו של שבת' לר' חיים מטטרנוביץ בשורש החמישי ענף ג עלה א ד"ה ולכן מתאות לאכול). מטעם זה אסור לאדם למנוע עצמו מאכילה עד חצות היום ביום שבת קודש, ורמז לכך בפסוק "וקראת לשבת ענג" (ישעיה נח, יג) שהתיבה "ענג" נכתבה חסרה אות ו' להורות שיש איסור עינוג עד ו' שעות מהיום (ספר 'הקנה' ד"ה סוד שלוש סעודות). אך ביום שישי לפני כניסת שבת אדרבא, ימעט באכילה כדי שיאכל בשבת לתיאבון שהוא מכלל 'עונג שבת' לאכול בטעם ותאוה לענג גופו ונפשו. וחסידיים ואנשי מעשה אף היו מרעיבים עצמם ביום שישי כדי לאכול בליל שבת לתיאבון. וכשאוכל לכבוד היום (סדר היום' לר' משה בן מכיר בחלק 'הכנת יום השישי לכבוד שבת' ד"ה אחר שהכין האדם צרכיו) יש ל'שבת' עונג מזה (ארץ החיים' לר' אברהם חיים הכהן על תהלים מזומר לו, ד. וכתב שם בפירושו 'ארץ ישראל' שהוא בפרט תלמידי חכמים היגעים בתורה שניתנה להם השבת לענג אכילה ושתיה).

ומשום כך כאשר טועמים מכל התבשילים לפני תפילת מנחה של שבת קודש (דבר בעתו לר' ששון בן מרדכי שינדוך יום השישי דף נט ע"א ד"ה מנהג טוב) סמוך להדלקת הנר (ספר חסידים' סימן קט), טועמים רק דבר מועט ולא הרבה, כדי שלא יסעד את ליבו ואז בליל שבת קודש הוא לא יאכל לתיאבון (דבר בעתו לר' ששון בן מרדכי שינדוך מבגדד יום השישי דף נט ע"א ד"ה מנהג טוב). וראוי לאדם לטעום את כל התבשילין שמבשלים בערב שבת לכבוד השבת, וזהו סוד "טועמיה חיים זכו" (מתוך תפילת מוסף של שבת) שכל הטועם זוכה לחיים עליונים (ישעיה הכוונות' להאר"י ז"ל בחלק 'דרושי סדר שבת' דרוש א ענין כוונת הטבילה ד"ה גם צריך שיטבול). כי בטעימתו

הוצאת הספר 'מטעמי תורת חיים' מתעכבת מספר שבועות בגלל המלאכה המרובה של הכנת מפתח הערכים המפורט אשר נוסף על פי בקשת הקוראים. אי"ה ובלי נדר כאשר הספר ייצא לאור נודיע לרבים. יישר כוח לכל המסייעים והממתנים!

מעורר 'אורות עליונים' שצריכים לרדת אל השכינה בשבת קודש בעת האכילה והשתיה, ועל ידי כך זוכה גם הוא לחיים כי כמו שהוא 'הטעימה' כך גם היא 'תטעים' אותו חיים. ולכן יכוון בטעימה לתועלת השכינה שזה גם הכוונה בתיבה "טועֵמֶה", ולא יכוון להטעים עצמו ולהנאת גופו (דבר בעתו לר' ששון בן מרדכי שינדוך יום השישי דף נט ע"א ד"ה מנהג טוב). ויכול גם לכוון שטועם המאכלים אם הם טובים או חסרים איזה תבלין כדי לתקנם, והוא הוראה שמקבל את פני השבת בסבר פנים יפות (עפ"י ישעיה הכוונות' דרושי סדר שבת דרוש א ענין כוונת הטבילה ד"ה גם צריך שיטבול).

כל הברכה של ששת ימי השבוע נובעת מהעונג בסעודות השבת

שני מלאכי השרת מלווין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע. וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושולחן ערוך ומיטה מוצעת מלאך טוב אומר "יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך" ומלאך רע עונה "אמן!" בעל כרחו (גמ' שבת דף קיט ע"ב בשם ר' יוסי בר יהודה). ועבור אותם המלאכים אומרים ישראל בליל שבת על השולחן 'שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון'. וכשהמלאכים רואים כי נר דלוק ושולחן ערוך והמיטה מוצעת כלומר שהאדם מקיים שם 'עונג שבת' כראוי, אז יש להם שלום גדול ואהבה רבה עמו והם מלויים אותו ומברכים אותו, לפי שכל חיותם וכוחם הוא על ידי 'עונג שבת' שאז הם מקבלים השפעות ומשפיעים לעולם. ואדם זה שמענג את השבת בוודאי ראוי לברכה מפי המלאכים (ילקוטי הלכות לר' נתן מנמירוב אורח חיים ג' שבת ו' אות א ד"ה וזה בחינת). לכן גם מבקשים 'ברכנו לשלום מלאכי השלום מלאכי עליון'.

ויש מלאך אחד מסוג חיה הנקרא תומיא"ל (וזהו פרשת פקודי דף רנב ע"א ד"ה יכד אתכלילן היכלות דקדושה) ותחתיו ארבעה מלאכים מסוג שרפים אשר ממונים להשגיח על אלו השומרים את השבת ומענגים אותה כראוי (וזהו פרשת פקודי דף רנב ע"ב ד"ה 'תחות האי חיותאי היכלות דקדושה'). וביום שבת נכנסת החיה תומיא"ל עם ארבע השרפים שתחתיה לתוך היכל הנקרא 'עונג', ושם בכניסת השבת מצטיירים כל שולחנות השבת של בני האדם בעולם הזה. והחיה רואה את כל השולחנות ומשגיחה בכל שולחן ושולחן איך מענגים בו את השבת. ואז היא עומדת ומברכת את בעל השולחן ואומרת "אָז תִּתְעַנֵּג עַל יְהוָה וְהִרְפַּתִּיךָ עַל פְּמִתֵי אֶרֶץ וְהִאֲכַלְתִּיךָ נְחֹלֶת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דְּבָר" (ישעיה נח, יד). וכל אותם אלפי אלפים ורבות מלאכים הנמצאים בהיכל פותחים את פיהם ועונים על ברכתה 'אמן'. ומוסיפים המלאכים על ברכת החיה ואומרים "אָז תִּקְרָא וְיִהְיֶה יַעֲנֶה" (ישעיה נח, ט) (וזהו פרשת פקודי דף רנב ע"ב ד"ה 'בגין דהאי וד"ה יומה ברכה היא היכלות דקדושה').

המלאך תומיא"ל מברך את השולחן של אותם אלו המתענגים לכבוד השבת, ולכן ראוי להראות שובע ועונג גדול בסעודת ליל שבת (יתולעת יעקב' לר' מאיר בן גבאי בחלק סוד השבת אות יא דף כו ע"א ד"ה סעודת ליל שבת). ומלאך זה רמוז בפסוק שנאמר על עונג השבת "אָז תִּתְעַנֵּג עַל יְהוָה וְהִרְפַּתִּיךָ עַל פְּמִתֵי אֶרֶץ וְהִאֲכַלְתִּיךָ נְחֹלֶת יַעֲקֹב אֲבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דְּבָר" (ישעיה נח, יד) כי ראשי התיבות "אָז תִּתְעַנֵּג עַל יְהוָה וְהִרְפַּתִּיךָ" יוצא בגמטריא 'תומיא"ל'. וכן כאשר התיבה 'שבת' נכתבת במילוי אותיות כך 'ש"י"ן ב"י"ת ת"י"ו' אז אותיות המילוי שהן 'י"י"ן י"ת י"ו' עם הכולל יוצאות בגמטריא 'תומיא"ל'. וכן הוא בשם המלאך 'תומיא"ל' שכאשר הוא נכתב במילוי אותיות 'ת"ו ו"ו מ"ם יו"ד א"ל"ף ל"מ"ד' אז כל השם במילוי יוצא בגמטריא 'שבת' עם הכולל (ונצוי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת פקודי דף רנב ע"ב אות א). וכך נמצא כי החיה 'תומיא"ל' רמוזה בתוך התיבה 'שבת', וכנגד גם התיבה 'שבת' רמוזה בתוך החיה 'תומיא"ל'.

צריך האדם להתענג בכל השבת ולאכול בו שלוש סעודות (וזהו פרשת יתרו דף פח ע"א ד"ה רבי יצחק' בשם רבי יהודה). ועל ידי שמסדר שולחנו בליל שבת וביום שבת – מתברך שולחנו כל ימי השבוע (יתולעת יעקב' לר' מאיר בן גבאי בחלק סוד שלוש סעודות דף לא ע"ב ד"ה רבי יצחק אמר) כי אז מזדמנת הברכה לכל ששת הימים (וזהו פרשת יתרו דף פח ע"א ד"ה ובגין כך). וזה הטעם שבמדבר סיני לא היה יורד לישראל מן מהשמים ביום השביעי, כי ממנו היו מקבלים כל ששה ימים 'עליונים' וכל אחד ואחד היה זן את העולם ביומו ממה שמקבל ביום השביעי (יתולעת יעקב' בחלק סוד שלוש סעודות דף לא ע"ב ד"ה רבי יצחק אמר). וכך הוא אצל כל אדם, שמסעודת ליל שבת ותפילת ערבית מתברכים ימים ראשון ושני, ומסעודת שחרית ותפילת שחרית מתברכים ימים שלישי ורביעי, ומסעודת שלישית ותפילת מנחה מתברכים ימים חמישי ושישי. לכן מוסיפים 'לחם משנה' בכל סעודה כדי שיתברכו מכל סעודה שני ימים בשבוע (מתת-ה' לר' מתתיהו ליברמן פרשת ויקהל דף לג ע"ב טור ב ד"ה וזהו כוונת זוהר).

אכילת שבת היא כולה קודש ואין לסטרא אחרא חלק בה

עיקר 'כבוד שבת' היא האכילה של שבת. כי אכילת שבת יקרה מאד (ילקוטי הלכות לר' נתן מנמירוב אורח חיים ג' שבת ג' אות ב) והיא כולה קודש ואלהות גמור ואין לסטרא אחרא חלק מאכילת שבת כלל וכלל (אבות הראשי לר' רחמים יצחק פאלאגי בנו של ר' חיים פאלאגי חלק ג' מערכת ש' בנושא 'נפש יתירה בשבת' אות יו"ד ערך אכילה בשם ילקוטי עצות), וזה כי בשבת כל החיצוניים בורחים לנקב ביתהום רבא' ואי אפשר להם שייקחו דבר מה מהאדם ליחיצוניות' (שם משמואל לר' שמואל מסוכוטשוב פרשת עקב שנת תרעו דף עד טור א ד"ה ויש לפרש הא דאמרינן). על כן יִקְרָה בְּבֶשֶׂר וַיִּין וּמַגְדָּנוֹת כְּפִי יְכוּלָתוֹ (ראה שו"ע אורח חיים סימן רנ סעיף ב), שיש מצוה להרבות באכילת שבת (אבות הראשי חלק ג' מערכת ש' בנושא 'נפש יתירה בשבת' אות יו"ד ערך אכילה) להנות בו גם את הגוף (שם משמואל לר' שמואל מסוכוטשוב פרשת עקב שנת תרעו דף עד טור א ד"ה ויש לפרש הא דאמרינן). וכפי שהיו צדיקים אוכלים לשובע נפשם בשבת קודש (ראה ספר חסידים' סימן תקסט וסימן תתסא). (להרחבה על 'החיצוניים' שבורחים בשבת לנקב ביתהום רבא' ראה אחד ממאמירי לפרשת ויקהל – סילוק כחות הרע בשבת קודש').

המקטרגים מוסיפים כוח כאשר אדם נוטה אחרי תאוותיו והנאת גופו הקרוץ מחומר, אך לא כאשר נוטה אחרי דברים רוחניים להנאת נשמתו שאז אין להם רשות להתקרב. וביום השבת מתחבאים כל 'הקליפות' כפי שנרמז בפסוק "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" (תהלים צב, א) ליום שבו שבתו המזיקים מן העולם. לכן אמרו "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מִצְרַיִם" (ראה גמ' שבת דף קיח סוף ע"א בשם ר' יוסי) ולא אמרו 'כל המשמר את השבת', אף שעל פי שבעונג הזה הוא נוטה אחרי הנאת גופו, אך עם זאת לא יוסיף כוח בחיצוניים' ולא יהיה רשות למדת הדין לעכב את מדת החסד שרוצה תמיד להתפשט עליו בשפע גדול. לכן אדם זה שמענג את השבת "נותנין לו נחלה בלי מִצְרַיִם" כלומר בלי תחום וגבול (זרע שמשון' על התורה לר' שמשון נחמני פרשת כי תשא דף פו ע"ב ד"ה שבת פ' כל כתבי). ועוד השפע שמגיע לאדם הזה הוא ממקום עליון כפי שנאמר עליו "וְהִאֲכַלְתִּיךָ נְחֹלֶת יַעֲקֹב אֲבִיךָ" (ישעיה נח, יד) אשר שם אין שום רע ושום 'מן המיצר' שהוא 'הסטרא אחרא' אשר השפעתו אינה מתמדת (דבר בעתו לר' ששון בן מרדכי שינדוך יום השישי דף מב ע"ב ד"ה כת הרביעית).

המזון הגופני שעם ישראל אוכלים בשבת חשוב כמו מזון רוחני (זרע שמשון' על התורה פרשת עקב דף קל ע"א ד"ה מדרש אבכיר) והוא אינו מגשם את האדם (שם משמואל לר' שמואל מסוכוטשוב פרשת עקב שנת תרע"ו דף עד טור א ד"ה ויש לפרש' מהארי"ז"ל). ועוד אמרו רבותינו "כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו" (ראה גמ' דף מב ע"ב ד"ה כת הרביעית).

שבת דף ק"ח ע"ב בשם רב) כי כשאדם מתענג באכילה ושתייה בשבת קודש הוא מתיירא מן היסורים שיבואו לו, שהרי כפי ריבוי האכילה כך ריבוי היסורים באים על האדם – לכן אמרו ש"נותנין לו משאלות לבו" כלומר שלא יבואו עליו יסורים כיראתו (מגלה צפונות חלק ב' למחבר 'שבת מוסר' פרשת ויקהל בביאור מאמר 'אמר רב כל המענג את השבת' וכי ד"ה עוד יש לומר). **ולא עוד אלא שכל הבשר והשומן שמתרבה לגוף האדם בשביל אכילת שבתות וימים טובים, אינו נהפך לרימה ותולעה אחרי מותו ועל זה נאמר "אֶף בְּשָׂרֵי יִשְׁבֵּן לְבָטָח"** (תהלים טו, ט) (זרע שמשון על התורה פרשת עקב דף קל ע"א ד"ה 'מדרש אבכיר' בשם 'ראשית חכמה'). ואף שביום חול כל מה שאוכל האדם מעבר להכרחי לנפשו הולך ליחיצונים' ומוסיף כוח ליצר הרע, הרי שבשבתות וימים טובים הכל רוחני וגם אם יאכל יותר מן הצורך הכל 'ייבלע' באיבריו (זכר דוד' לר' דוד זכות ממודיטא מאמר שלישי דף נב ע"ב בתחילת סוף ד"ה ובלבד שישמור).

זה הטעם שצריך נרות דולקים בסעודת ליל שבת, כדי לרמוז ל'רוחניות' אותו המזון שאינו מתהפך לרמה ותולעה. לכן נר שבת הוא 'כבוד שבת' (ראה רמב"ם הלכות שבת פרק ל אות ה) כי זהו כבוד גדול לשבת כאשר רומזים שאותה האכילה הגשמית היא לנו כמו אכילה רוחנית (זרע שמשון לר' שמשון נחמני פרשת עקב דף קל ע"א ד"ה מדרש אבכיר). וכך גם עתידים ישראל להיות ניזונים בעולם הבא מאכילה רוחנית (עפ"י 'רקנאטי' על התורה פרשת בשלח ד"ה היום לא תמצאו). ולזה אמרו רבותינו "אין קידוש אלא במקום סעודה" (ראה גמ' פסחים דף קא ע"א בשם שמואל) לפי שסעודת שבת יש בה 'קדושה' ו'רוחניות' לכן צריך לעשות 'קידוש' קודם אכילה כדי לרמוז שאכילה זו כולה קדושה. וזה גם הטעם שקראו לזה 'קידוש' ולא 'זכירה' אף על פי שהוא נלמד מהפסוק "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (שמות כ, ח) (ראה גמ' פסחים דף קו ע"א) (זרע שמשון לר' שמשון נחמני פרשת עקב דף קל ע"א ד"ה מדרש אבכיר). ועוד כאשר האדם מענג את השבת באכילה ושתייה, הוא מתעלה על ידי מלאך קדוש אשר ממונה על המאכלים ביום שבת קודש, בשונה מיום חול שאז ממונה מלאך חול (מגיד מישרים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו בחלק אזהרות וסייגים ד"ה וזהו סוד של עונג שבת, ספר 'עונג שבת' לר' אברהם ראובן הכהן סופר מחבר 'ילקוט ראובני' בפרק 'דיני סעודה ועונג שבת' אות ג בשם ספר 'מגיד מישרים').

האומר על המאכלים 'לכבוד השבת' מושך עליהם את קדושת השבת

כל מאכל שאדם קונה לשבת יזכיר ויאמר 'לכבוד השבת' (שער הכוונות: האר"י ז"ל דרושי סדר שבת דרוש א ענין ויהי נועם דמוצ"ש ד"ה ענין לימוד המקרא בליל ו', 'בניהו' לר' יוסף חיים מבגדד על גמ' שבת דף ק"ט ע"א ד"ה תבלין יש לנו ושבט שמה). ואף אם מצא מאכל כבר בתחילת השבוע יכול לומר 'הרי זו לשבת' בכדי להשפיע בו קדושה יתירה מאתו יתברך שנאמר "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (שמות כ, ח). וכל המענג את השבת בכוונה הראויה הרי זה משפיע ומקנה בו קדושה רבה (אלשיך קדושה' פרשת יתרו פרק כ, ח ד"ה אמנם יאמר). ואם הקב"ה יזמן לאדם מאכל אחר לשבת קודש, והוא יאכל את המאכל הראשון ביום חול, מכל מקום המחשבה שחשב לשבת כבר גרמה לעשות רושם על המאכל הראשון שתשרה בו קדושת שבת (יקרבן שבת' לר' בצלאל הדרשן פרק א סימן ד ד"ה נמצאו למדין מוסר השכל עפ"י 'ראשית חכמה' לר' אליהו די וידאש שער הקדושה פרק טו), ואז על ידי אכילה זו תשרה על האדם קדושה ויתרבה אור שָׁלוֹם, שאין ליחיצונים' חלק בקדושת השבת (יקרבן שבת' לר' בצלאל הדרשן פרק א סימן ד ד"ה נמצאו למדין מוסר השכל).

וזה היה הויכוח של הלל ושמאי (ראה גמ' ביצה דף טו ע"א), שהלל מצא בהמה נאה היה שומר אותה לשבת כדי שתיעשה כולה לרוחניות. אבל שמאי היה לוקח ביום ראשון בהמה ומייחדה לשבת קודש. ואחר כך ביום שני שהיה מוצא בהמה נאה יותר מהקודמת, היה אוכל את הבהמה הראשונה ביום חול ואת הבהמה השנייה שומר לשבת. וכן היה בשאר ימי השבוע אם מצא בהמה נאה יותר. כי שמאי היה סובר שכיון שהוא הכין את הבהמה עבור יום השבת אז כבר חלה עליה 'קדושת השבת' ואפילו אם יאכל אותה ביום חול הרי פְּשָׁרָה יהיה נבלע באיבריו כמו המאכל של יום שבת קודש ממש (זכר דוד' לר' דוד זכות ממודיטא מאמר שלישי פרק ו דף נ"ב ע"ב ד"ה וזה היה הויכוח). בדרך זו נמצא שאין אדם אוכל שום אכילה גופנית, כי הוא מכוון לשם מצוה ושורה על המאכלים קדושת השבת. ואינו דומה אכילת חול לאכילת שבת (עפ"י 'יקרבן שבת' לר' בצלאל הדרשן פרק א סימן ד ד"ה נמצאו למדין מוסר השכל).

וכן הוא בתבשילי שבת שאם האשה בעלת הבית אומרת על כל עסק "לכבוד שבת" אז על ידי כן נמשכת הארה של קדושה על התבשיל שנתבשל לכבוד שבת, והארה זו נקראת בעצמה בשם 'שבת' כי נמשכת מקדושת השבת, וכן היא מכוונה גם בשם 'תבלין'. ומפני זה כאשר הקיסר שאל את רבי יהושע בן חנניא "מפני מה תבשיל של שבת ריחו נודף?" ענה לו "תבלין אחד יש לנו ו'שבת' שמו שאנו מטילין לתוכו וריחו נודף". וכשביקש הקיסר לקבל מהתבלין באומרו "תן לנו הימנו!" ענה לו רבי יהושע בן חנניא "כל המשמר את השבת מועיל לו, ושאינו משמר את השבת אינו מועיל לו" (ראה המעשה בגמ' שבת דף ק"ט ע"א) (בן יהודע' לר' יוסף חיים מחבר יבן איש חי' על גמ' שבת דף ק"ט ע"א ד"ה תבלין יש לנו). ונרמז הכינוי 'תבלין' בתוך השם 'שבת', כי כאשר עושים את התיבה 'שבת' במילוי כך 'שיין' בי"ת תי"ו' אז הגמטריא של כל אותיות המילוי 'יין יית ייו' עם הכולל של עוד שש כנגד מספר אותיות המילוי, יוצא 'תבלין' (בן יהודע' לר' יוסף חיים מבגדד על גמ' שבת דף ק"ט ע"א ד"ה תבלין אחד יש לנו).

והטעם שהארת קדושת השבת על המאכלים מכוונה בשם 'תבלין', כי תיבה זו נחלקת לשתיים 'תני-לב' כדי לומר לאשה בעלת הבית העוסקת בתבשילי השבת "תני לב על מעשיך לכוון בהם לכבוד שבת כדי שתחול קדושת שבת על התבשיל ולא תהיי מתעסקת בעלמא כדרךך במעשה ימי החול". וכבר היה מעשה בחסיד שהתארח שבת אצל חברו, והאורח הביא תבשיל חמין מביתו שהיה ריחו נודף עשר ידות יותר מאשר תבשיל החמין של בעל הבית. ולא היה זה אלא מחמת שאשת האורח היתה דרכה להיזהר ולומר על כל עסק ועסק של התבשיל 'לכבוד שבת!' ואילו אצל בעל הבית התבשיל היה נעשה על ידי משרתיו שלא היו נזהרים בזה (בניהו' לר' יוסף חיים מבגדד על גמ' שבת דף ק"ט ע"א ד"ה תבלין יש לנו וראה שם אריכות המעשה ואכילת). והטעם שהארת שבת נרגשת בריח עד שהתבשיל ריחו נודף, זה כי שבת היא מעין העולם הבא, ובגן עדן תחתון שבו היה העולם הבא אין אכילה ושתייה אלא ניזונים מן הריח הטוב דווקא, ולכן הארת השבת השורה על התבשיל נרגשת בריח הנודף (עפ"י 'בן יהודע' לר' יוסף חיים מבגדד מחבר יבן איש חי' על גמ' שבת דף ק"ט ע"א ד"ה תבלין אחד יש לנו).

המתענג בכל שלושת סעודות השבת זוכה על ידי זה לגן עדן

שלושת סעודות שבת הן דבר גדול והן מהמצוות הגדולות שבתורה (צבור המור' לר' אברהם סבע חמיו של ר' יוסף קארו פרשת בראשית ב ד"ה ואם אין ידו משגת) וסודן פנימי וגדול במאוד מאוד. לכן צריך כל אדם להשתדל עליהם ולעשות תבשיל מיוחד מתוקן ומתובל לכל אחת ואחת מהן, להיות לו שמחה ועונג ביחוד בפני עצמו. ואין לעשות סעודה דרך עראי מצות אנשים מלומדה ב'אחיות עיניים' לאכול פירות או ירקות או רק כזית לחם להינצל מן העונש ולצאת מן החיוב לגמור המצוה, אלא יתקן מאכל ומשתה מיוסד לכל אחת מהסעודות הללו (סדר היום' לר' משה בן מכיר בחלק 'כוונת סעודה שלישית' ד"ה וכשיצא). ויזהר מאוד בשלושתן, ובפרט בסעודה שלישית שמעלתה גדולה ואף על פי כן יש שאינם רוצים לקיימה כי האדם כבר שבע ומילא כרסו

מעדינים, שלא כמו בסעודה ראשונה ובסעודה שניה שאז עדיין "וְהָרֵעַב כְּבֹד פֶּאֶרְץ" (בראשית מג, א) (יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת בראשית פרק ב ד"ה ולכן צריך לזהר מאד). ומי שמשלים את כל שלושת הסעודות בשבת, יוצא קול שמכריז עליו "אָז תִּתְעַנֵּג עַל יְהוָה" (ישעיה נח, יד) (וזהר פרשת יתרו דף פח ע"א ד"ה רבי שמעון אמר' בשם ר' שמעון).

צריך האדם להתענג בכל שלושת הסעודות (וזהר פרשת יתרו דף פח ע"א ד"ה ועל דא בעי בר נש וד"ה בעי לאתענגא בכלהו) ולשמוח בהם (וזהר פרשת יתרו דף פח ע"א ד"ה בעי לאתענגא בכלהו). וסוד העונג בהם רמוז בפסוק "וְיָנְהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן" (בראשית ב, י) שראשי התיבות "נְהָר עֵדֶן גֶּן" יוצא 'ענג' (וזהר פרשת עקב דף רעג ע"א ד"ה תליתאה למיכל). וכנגדם נאמר בפסוק "וְיָנְהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן" (ישעיה נח, יג) כי הם מכוונים כנגד שלושת הסעודות (ע"פ הדעת טובי לר' חיים ויטאל פרשת כי תשא ד"ה ומרתם וכו' כבר התבאר, 'מגלה עמוקות' לר' נתן נטע שפירא פרשת לך על הפסוק ילך לך מארצך) שהן מעין עולם הבא (אגרת הטיוול' לאחיו של המהר"ל מפראג ערך 'ענג'). כאשר סעודת ליל שבת היא הנקראת "גן", סעודת הבוקר של שבת היא הנקראת "נְהָר", סעודת מנחה היא הנקראת "עֵדֶן" העליון (תולעת יעקב לר' מאיר בן גבאי בחלק ימוצאי שבת' דף רע ע"ב אות כ ד"ה דע' כ', 'יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת בראשית פרק ב ד"ה ואם אין ידו משגת). ואם אדם מקיים סעודה ראשונה וסעודה שניה שאז הוא זוכה ל'גן' ול'נהר' אך לא מקיים סעודה שלישית לזכות להיכנס ל'עֵדֶן' – דומה כמי שנכנס בעולם הזה לגן ולא אכל מפירותיו שהן ה'עֵדֶן'. לכן היזהר בה ששכרה מרובה ('יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת בראשית פרק ב ד"ה ואם אין ידו משגת).

'ענג' הוא ראשי תיבות 'נְהָר עֵדֶן גֶּן' כי מי שמענג את השבת גם זוכה לגן עֵדֶן (מטה משה' לר' משה מפרמישלא תלמיד המהר"ל חלק רביעי מעמוד העבודה אות תד ד"ה וזולת זה כל) ושם הוא יתעדן בגן עֵדֶן תחתון ובגן עֵדֶן עליון ('יצרור המור' לר' אברהם סבע חמיו של ר' יוסף קארו פרשת בראשית פרק ב ד"ה ואם אין ידו משגת). ומי שיש בידו יכולת לקיים את שלושת הסעודות ולא מקיימם, אז נהפך לו 'ענג' ל'נגע' (וזהר פרשת עקב דף רעג ע"א ד"ה תליתאה למיכל' רעיא מהימנא, יתיקוני הזהר' הקדמה דף רב ע"א ד"ה ענג שבת בהפוכא נגט) כי אותיות של זה כאותיות של זה ('יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת בראשית פרק ב ד"ה ואם האדם אינו זהיר), ואשת הסי"מ מחריבה את ביתו (יתיקוני הזהר' הקדמה דף רב ע"א ד"ה ענג שבת בהפוכא נגט) ומלאך תומיא"ל דוחה אותו מהיכל 'ענג' אל ההיפך ממנו להיכל 'נגע' ושם מקללים אותו (וזהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה יוכד פתורא' היכלות דקדושה ועיי"ש הקלות ואכמ"ל). ואדם זה עתיד ליפול בגיהנום בידי 'נגעי בני אדם' שהם המשחיתים שעליהם נאמר "וְיִנְגַע לֹא יִקָּרַב בְּאֵהָרָךְ" (תהלים צא, י) (מטה משה' לר' משה מפרמישלא חלק רביעי מעמוד העבודה אות תד ד"ה וזולת זה כל). וראה וזהר פרשת יתרו דף פח ע"ב ד"ה תחזי בסעודתי אליו).

על ידי עינוג השבת יצאל האדם מנהר דינור ויזכה לעולם הבא

אחרי פטירת האדם הנשמה הולכת ונטהרת מכל העבירות שבידה. ואחרי שהנשמה נטהרת מהעבירות היא נכנסת לגן עֵדֶן תחתון ('אור החמה' על זוהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה 'ירוחא עילאה' מהרמ"ק). אמנם כאשר היא רוצה לעלות משם לגן עֵדֶן עליון היא צריכה ליבון וטהרה כי גן עֵדֶן תחתון הוא מעין 'העולם הגשמי' ביחס לגן עֵדֶן עליון. והטהרה שהיא צריכה כעת הוא מריבוי דבקותה בחומר של העולם הזה ואפילו בדברים המותרים. ולפי ריבוי דבקותה בגוף בחייה כד צריכה ליבון וטהרה, לפי שיגן עֵדֶן עליון' רחוק מכל ענייני הגוף ('אור החמה' על זוהר פרשת ויקהל דף רב ע"ב ד"ה 'זמנא תניינא' מהרמ"ק) ולכן הנשמה נכנסת לתוך נהר דינור ושם מסירה מעליה את כל מה שלכלכה עצמה בתענוגי העולם ('אור החמה' על זוהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה 'ירוחא עילאה' מהרמ"ק). ויש כוח ברחיצה זו ללבן ולטהר הנשמה מכל טינופת ולהרחיק ממנה כל דבר שהוא מסך ומבדיל בינה לבין קונה ('אור החמה' על זוהר פרשת ויקהל דף רב ע"ב ד"ה 'זמנא תניינא' מהרמ"ק).

בכל יום ויום נמשך נהר דינור ו'שורף' כמה רוחות. אך כאשר באה השבת יוצא כרוז ומכריז עליה ואז נשקט נהר דינור (וזהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה בכל יומא ויומא) מכל דיני החזקים ('אור החמה' על זוהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה 'אי זכי נפקא' מהרמ"ק) ונשקטים כל זעף הרוחות והזיקים וניצוצי האש (וזהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה בכל יומא ויומא). וכן ביום חול כאשר מגיעה נשמת ישראל אשר עינג את השבת ושאר המועדים כראוי בעולם הזה, אז אותם ארבעה מלאכים הנקראים 'שרפים' ונמצאים תחת החיה תומיא"ל, לא נותנים לאותה נשמה להישרף בנהר דינור (וזהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה בגין דענוגא), שהם אלו שמשגיחים על אותם אנשים מענגי השבת (וזהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה מאלין ארבע כד נטלו). והטעם שהנשמה הזאת הנמצאת בנהר דינור אינה מרגישה את צער האש, כי עונג ימי החול הוא זה שמלהיב את 'הגיהנום' של נהר דינור, ואילו עונג שבת מצנן אותו. וכיון שהאדם נהנה בעונג שבתות וימים טובים אז זה בא תמורת עונג החול ומצטנן לו נהר דינור ('אור החמה' לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א על זוהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה 'ירוחא עילאה' מהרמ"ק) (וראה 'אור החמה' על זוהר פרשת פקודי דף רב ע"ב ד"ה 'ירוחא עילאה' מהרמ"ק שגם בימים טובים יש מצות עונג).

ישתדל האדם מאוד לקיים תדיר כל ימיו שלוש סעודות בשבת קודש, ואף אם הוא קצת חולה או כואב לא יעבור שום סעודה שלא לעשותה. כי הסעודות של שבת הם דברים עליונים בשמים, שהרי לא השתבה ר' שמעון בר יוחאי ביום פטירתו אלא שקיים שלוש סעודות ולא ביטלם (ראה זוהר פרשת האזינו דף רפח ע"ב ד"ה 'ימרו רבי שמעון' אדרא זוטא). לכן יזדרז לקיימם בשמחה (ימורה באצבעי' להחיד"א סימן קמה ד"ה ישתדל מאד) וירבה בסעודות אלו כפי שיוכל להרבות (בן יהודעי' למחבר 'בן איש חי' על גמי שבת דף קיז ע"ב ד"ה ושניהם מקרא אחד דרשו) ולא יחשוש על הממון שמוציא לשם כך, כי הקב"ה ייתן לו בחזרה כפלי כפליים מכל מה שמוציא בזה (וזהר פרשת פקודי דף רב ע"א ד"ה דבר אחר והוא ילונג). ויאכל וישתה לכבודה של השבת שזהו 'עונג שבת' ולא בעבור הנאת גופו (בניינה' לר' יוסף חיים מבגדד על גמי שבת דף קיז ע"א ד"ה כל המענג את השבת). ובשכר האכילה והשתיה והשמחה בסעודות השבת יזכה האדם הזה גם לחלק בעולם הבא (וזהר פרשת פקודי דף רב ע"א ד"ה אלא ושבתאי אני) אמן, כן יהי רצון.

<p>ניתן לקבל את העלון בדוא"ל מידי שבוע, נא לשלוח בקשה לכתובת הבאה: alon.torat.haim@gmail.com ניתן ליצור קשר לתרומות עבור העלון וכן הנצחות והקדשות בדוא"ל הנ"ל או בטלפון נייד: 052-7675933 תזכרו למצוות!</p>		<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של הילד אליהו שור ז"ל בן חנה תח"י נלב"ע בא' אדר א' התשפ"ב ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה מרדכי בן מרים ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של עובדיה בן רחל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של מוריה בת רחל וולנדה הי"ד</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של עמיאל בן אסתר ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של אליהו בן גיט ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של מוריה בת רחל וולנדה הי"ד</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של ר' מנחם בן סימני סימנה הי"ד</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של עמיאל בן אסתר ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של אליהו בן גיט ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של מוריה בת רחל וולנדה הי"ד</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של ר' מנחם בן סימני סימנה הי"ד</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של עמיאל בן אסתר ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של אליהו בן גיט ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>